

Kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala**Ennuste: 2****Päivämäärä: 14.8.2023****Täyttöohje**

- Ennusteen päähuomioista kirjoitetaan
  - tiivistelmä, jota käytetään talouden ja toiminnan työpöytään sekä muihin kaupunkitason tiivistyksiin kaupungin johdolle.
  - yksi, yhtenäinen analyysi oman otsikkonsa alle.
  - riskeistä tulee oman otsikkonsa alle analyysi
  - kaikki yllä mainitut analyysit kirjoitetaan talousarviovuoden näkökulmasta
- Strategiasta tulee oman otsikkonsa alle analyysi koko valtuustokauden näkökulmasta
- Kirjoitathan jokaisesta kohdasta lyhyen ja informatiivisen analyysitekstin, jossa on olennaisimmat päähuomiot

Ennusteen tiivistelmä: keskeisimmät nostot ranskalaisilla viivoilla (maksimimerkkimäärä 2200)

- kuvaa keskeisimmät talousarvion toteutumiseen vaikuttavat tekijät (kaupungin johdolle)
- älä listaa lukuja vaan keskity syihin ja tekijöihin lukujen takana

- Toimintakate on alittumassa 3,7 M€ ja suurimmat selittävät tekijät ovat energiakulujen kasvu, osin tavoitteita pienemmät myyntitulot, ennakoitua suuremmat palkankorotukset, ja liikuntakiinteistöjen ylläpitokulut (yllättäviä tarpeita, riittämätön budjetti)
- Katealituksesta 3,3M€ on energiakulujen nousua. Tammi-maaliskuun kulut olivat huomattavasti budjettia suuremmat johtuen sähkön korkeasta hinnasta (31 s/kwh). Sähkön hinta on nyt alempi (14 s/kwh) ja sen ennakoidaan laskevan loppuvuonna lisää. Energiakulujen kova kasvu on määrä kattaa kaupunkiyhteisellä määrärahalta
- Investointien ennustetaan alittavan budjetin 0,5 M viivästyneiden ICT-hankkeiden ja ICT-komponenttien toimitusvaikeuksien vuoksi
- Laitosavustusten ennustetaan alittuvan kulttuurin osalta 0,5M€ taidemuseon siirtymisen aiheuttaman oikaisun vuoksi
- koronapalautumisen määräraha (4,2 m€) ennustetaan käytettävän kokonaan vuoden loppuun mennessä
- Sitovien tavoitteiden osalta ennustetaan, että toiminnan elinvoimaisuutta mittaava käyntikertatavoite ylittyy. Toiminnan tehostumista mittaavan tavoite ei ole toteutumassa, kun liikuntapalvelujen yksikkökustannusten ennustetaan jäävän tavoitteesta, mitä selittää erityisesti liikunnan kiinteistöjen energiakustannukset.
- Muiden toiminnallisten talousarviotavoitteiden ennustetaan toteutuvan tavoitteen mukaisesti, paitsi tavoite "Parannetaan ikäihmisten mahdollisuuksia lähteä liikkeelle, liikkua ja harrastaa yhdessä", jonka 2. mittari liikunnan kurssitoiminnan täyttöasteesta ja kävijämäärästä ennustetaan jäävän tavoitteesta. Tätä selittää se, etteivät ikäihmiset ole palanneet toimialan palveluihin odotetusti.

Ennusteen analyysi: talousarvion toteutumiseen vaikuttavat tekijät (käyttötalous, irtaimen investoinnit, sitovat toiminnan tavoitteet sekä määrä- ja taloustavoitteet) sekä niiden johdosta käynnistetyt johtamistoimenpiteet

- kuvaa keskeisimpiä muutoksia ja syitä ennusteen taustalla
- kuvaa mihin taustaoletuksiin ennuste perustuu
- jos talousarvioon nähden on selkeitä poikkeamia, kuvaa mitä johtamistoimenpiteitä näiden johdosta on käynnistetty
- älä listaa lukuja vaan keskity syihin ja tekijöihin lukujen takana

Käyttötalous

Katealituksesta 3,3M€ on energiakulujen nousua, joka on määrä kattaa kaupunkiyhteisesti. Alkuvuonna toteumat ovat olleet huomattavasti budjettia suuremmat. Ensimmäisen kuuden kuukauden aikana budjetti on ylittynyt jo 2,4 miljoonalla eurolla. Toimialan johtamistoimenpiteet energiankulutuksen vähentämiseksi ovat tehonneet, sillä energian kulutus on ollut viime vuotta matalampaa ensimmäisten kuuden kuukauden aikana. Tavoitteena on ottaa käyttöön energiaa säästävää teknologiaa, jolla voidaan pienentää energian kulutusta entisestään tulevaisuudessa.

Katealituksesta 0,4 M€ muodostuu myyntitulojen pienenemisestä, liikunnan kunnossapitomäärärahojen riittämättömyydestä ja ennakkoa suuremmasta palkkaratkaisusta. Myyntitulojen pieneneminen liittyy siihen, että kuluttajat eivät ole palanneet maksullisiin palveluihin koronan jäljiltä odotetusti. Tilojen korjausvelka on kasvanut ja erityisesti kulttuurihistoriallisesti arvokkaiden tilojen kunnossapito ja käytön tehostaminen on haasteellista.

Toimintakatteen tasapainottamiseksi toimiala tehostaa myyntitulojen parantamistoimenpiteitä ja käynnistää tuottavuustoimia sopeuttamalla lähinnä palvelujen ostoja. Henkilöstökuluissa saataneen säästöjä rekrytointien luonnollisen viivästymisen myötä.

Irtaimen investoinnit

Investointien ennustetaan alittavan budjetin 0,5 M viivästyneiden ICT-hankkeiden ja ICT-komponenttien toimitusvaikeuksien vuoksi.

Toimiala arvioi 27.9.2023 mennessä vuoden 2023 investointiohjelmassa olevat hankkeet, joiden toteutusedellytykset eivät täyty tänä vuonna, ohjelmoi ko. hankkeet seuraavalle vuodelle (vuoden 2024 raamin päälle) ja nolaa hankkeet vuoden 2023 kolmannesta ennusteesta.

Sitovat toiminnan tavoitteet

Toiminnan elinvoimaisuus: käyntikertojen ennustetaan ylittävän tavoitteen 1,8 %. Toimialalla varmistetaan kävijälaskennan automatisointi -pilottien läpivienti ja niiden pohjalta sovittavien toimenpiteiden aloittaminen. Lisäksi jatketaan palvelujen tehokasta markkinointia ja viestintää käyntikertatavoitteen varmistamiseksi ja ikääntyneiden saamiseksi liikunnan kurssipalveluihin. Aktiivista ristiin markkinointia tehdään kaikissa palvelukokonaisuuksissa.

Toiminnan tehostaminen: yksikkökustannuksissa kaikissa muissa palvelukokonaisuuksissa päästään tavoitteeseen paitsi liikuntapalveluissa. Liikuntapalvelujen ennusteeseen vaikuttaa erityisesti energiakustannusten korkea taso ja ylläpitokustannukset.

Määrä- ja taloustavoitteet (suoritteet)

Tuottavuusindeksi paranee hieman talousarvion tavoitearvosta. Käyntikertojen kasvu on ollut menokasvua nopeampaa.

Arvio talousarviovuoden tavoitteisiin (sitovat ja muut), palvelutuotantoon, muuhun toimintaan ja toimintaympäristön muutoksiin liittyvistä merkittävistä riskeistä ja hallintatoimenpiteistä.**Strategiset riskit**

Pandemian jälkeen helsinkiläisten kulutuskäyttäytyminen on muuttunut. Riskiä torjutaan tavoitteiden systemaattisella seurannalla ja nopealla reagoinnilla muuttuviin tarpeisiin. Toimiala on käynnistänyt palveluverkkosuunnittelun.

Henkilöstöressurssien riittävyys, jaksaminen ja osaaminen ovat keskeisessä roolissa toimialan palvelujen toteuttamisessa ja kehittämisessä kaupunkistrategian mukaisesti. Toimiala torjuu riskejä henkilöstösuunnittelulla, strategisten kyvykkyyksien kehittämisellä, valmentavalla johtamisella, esihenkilötyön muutoshankkeella sekä ennakoivalla palvelujen suunnittelulla. Lisäksi kehitetään tietojohdamista ja edistetään henkilökunnan saatavuutta.

Taloudelliset riskit

Kustannusten nousu ja energian hinnan nousu ovat lisänneet menoja. Tulokertymä ja käyntikerrat eivät ole kaikissa palveluissa palautuneet koronaa edeltäneelle tasolle. Riskejä torjutaan toimintaa sopeuttamalla toimintaa taloudellisiin resursseihin. Energiakulujen kova kasvu on määrä kattaa kaupunkiyhteisellä määrärahalta. Otetaan käyttöön energiaa säästävää teknologiaa. Lisäksi riskejä hallitaan tuottamalla strategiaa ja perustehtävää tukevat hinnoitteluperiaatteet, kehittämällä verkkokauppaa ja digitaalista löydettävyyttä sekä ottamalla käyttöön ulkoisen rahoituksen hankkeiden hallintamalli. Digitalisaatioinvestointeja suunnataan hankkeisiin, jotka vähentävät menoja, kasvattavat palvelujen käyttöä tai lisäävät tuloja.

Tilojen korjausvelka on kasvanut ja erityisesti kulttuurihistoriallisesti arvokkaiden tilojen kunnossapito ja käytön tehostaminen on haasteellista. Toimiala torjuu riskiä tilakannan kasvun hallinnalla, panostamalla tilojen yhteiskäyttöön ja tilahallintaprosessin parantamisella.

Toiminnalliset riskit

Segregaatio ja alueiden eriarvoisuus lisääntyvät. Haastavat häiriötilanteet kaupunkilaisten kanssa ovat lisääntyneet. Toimiala torjuu riskiä valmistelemalla tarveperustaisen rahoituksen toimintamallia ja kohdistamalla toimenpiteitä erityisesti lapsiin ja nuoriin, ikääntyneisiin, pienituloisiin ja kaupunki uudistusalueisiin.

Uudet investointi- ja rakennushankkeet eivät sisällä riittävää resursointia käyttötalouteen, esim.

ylläpitomäärärahoina, joka vaikuttaa käytettävissä olevien muiden määrärahojen riittävyyteen. Toimiala torjuu riskiä uudistamalla palveluja ja toimintatapoja sekä lisäämällä yhteistyötä kaupunki ympäristön toimialan kanssa.

Kaupunkistrategian painopistealueiden toteuttamisen analyysi:

- Kuvaa strategisten tavoitteiden toteutumisen edistymistä valtuustokaudella: onnistumiset ja haasteet. Keskity tässä toimialan / liikelaitoksen tunnistamiin keskeisiin painopistealueisiin.
- Hyödynnä analyysissä kaupunkistrategian valintojen, ohjelmien ja painopisteiden otsikointia sekä painopisteissä esitettyjä tavoitteita.
- Arvioi strategian keskeisiin tavoitteisiin pääsemisestä valtuustokauden aikana ja kuvaa konkreettisia tekoja ja valmiiksi saatuja asioita.
- Kuvaa onnistumisia ja haasteita eri painopisteiden edistämisen osalta.
- Kuvaa kokonaisuuden kannalta olennaisten strategiamittareiden muutoksia ja mitä ne kertovat strategian onnistumisesta, jos mittaritieto on päivittynyt <https://www.hel.fi/fi/paatoksenteke-ja-hallinto/strategia-ja-talous/kaupunkistrategian-ja-talouden-seuranta/kaupunkistrategian-seuranta>
- Ohjeellinen pituus on yksi sivu.
- Tekstissä voi raportoida useampaa ennustetta, jos otsikoi ne selkeästi.
- Tekstiosuudessa voi viitata aiempiin ennusteen osioihin.

Taide ja kulttuuri ovat hyvän elämän mahdollistaja

- Toiminnan elinvoimaisuus
  - käyntikertatavoite on ylitymässä. Erityisesti nuoret ovat palanneet palveluihin odotetusti, joskin ikäihmisten paluu on ollut odotettua heikompaa.

- Parannetaan ikäihmisten mahdollisuuksia lähteä liikkeelle, liikkua ja harrastaa yhdessä
  - Vuonna 2023 ikääntyneiden kulttuuritoiminnan avustuksiin käytettävä määräraha oli yhteensä 1 300 000 euroa. Haku oli auki 9.1.-10.2.2023. Hakemuksia saapui määräaikaan mennessä 53 kpl. Kulttuurijaosto teki avustuspäätökset 18.4.2023 yhteensä 29 hakijalle.
  - Seniorikurssien tavoite kävijämäärissä jäänee toteutumatta, koska ikäihmiset eivät ole palautuneet palveluihin odotetusti.
  - palvelutuotantoa on täydennetty laadukkailla etäpalveluilla, toukokuun loppuun mennessä oli toteutunut 40 digisisältöä.
  - ikäihmisten hyvinvointia tukeva kaupunkitasoinen verkkosivusto on julkaistu 6.2. <https://www.hel.fi/fi/kulttuuri-ja-vapaa-aika/ikaantyneille>

Vastuullinen talous kestävän kasvun perustana

- Toiminnan tehostaminen
  - erityisesti liikunnan osalta energia- ja ylläpitokustannusten nousu on vaikuttamassa yksikkökustannustavoitteen toteutumiseen heikentävästi
  - kun energiakulujen kasvu katetaan kaupunkiyhteisellä määrärahalla, niin toimiala esittää, että ko. rahalla katetut energiakulut eliminoidaan laskettaessa lopullisia vuoden 2023 yksikkökustannuksia (energiakuluja ei ole eliminoitu vuoden 2023 toisen ennusteen yksikkökustannuksista)

Helsinkiäisten hyvinvointi ja terveys paranevat

- Parannetaan mielen hyvinvoinnin varhaista tukea lasten ja nuorten arjessa
  - Common Approach -mallin koulutukseen on osallistunut toukokuun loppuun mennessä 63 työntekijää

Toimiva ja kaunis kaupunki

- Parannetaan turvallisuuden tunnetta kaupunkiudistusalueilla kaupunkiympäristöä ja palveluita kehittämällä.
  - tavoitteena toimialayhteisen pilotin toteuttaminen sujuvasta tilavarauspalvelusta Kaskon ja Kymppin kanssa yhdellä kaupunkiudistusalueella
  - Tilavaruksen palvelukehitys- ja kulunhallinnan ratkaisut -pilotti on käynnistynyt tammikuussa
  - Toimipaikat: Malminkartanon harrastushalli, Kanneltalo (nuorisotalo, kirjasto, työväenopisto, kulttuuritalo) ja Leikkipuisto Kannelmäki.
  - Toukokuun loppuun mennessä tilavarausprosessien nykytila on selvitetty ja lähtöarvot mitattu. Tavoiteprosessi avaimettoman kulun osalta on suunniteltu. Tilakuvausten, ennakkotiedon, virtuaalisen tilaperehdytyksen ja tilojen opasteiden vaatimukset on tunnistettu ja tilaperehdytysvideon ensimmäinen versio toteutettu.
  - Toukokuun loppuun mennessä lukitus- ja kulunhallintaratkaisujen nykytila on selvitetty. Integraatoratkaisun toteuttamisvaihtoehtojen alustava kartoitus on tehty. Toivottava ratkaisu on alustavasti kuvattu. Hankintaprosessi on aloitettu.
  - Projektilla on riippuvuus Varaamo-järjestelmäkehitykseen ja mahdollisesti kaupunginkanslian hankkiman integraatioalustan käyttöönottoon. Riippuvuudet aiheuttavat riskin projektin aikataululle ja kustannuksille.